25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6896 — 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1908 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՇԱՊԱՆ 1326 — 23 Septembre 1908 — 25me année — N. 6896

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻՐՈՒՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԱՐԱԳԵՒ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.
» » վեցամեայ	45 »
Դուրսի համար տարեկան	108 »
» » վեցամեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25 Ֆր.
» » վեցամեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌وِلك
اوچنجی یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԵՍ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ՀԱՐՑՈՒՄԻ ՄԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Ստացած եմ հետեւեալ նամակը, զոր կը հրատարակեմ նոյնութեամբ, առանց յարգարելու անոր շարադասութեան ձեւը, շեղմանելու համար անկեղծ շիտը որ կը բխի այդ անկանոն ու անհաւասար տողերէն։

908 Օգստ. 30.
Ակնարաց

Հարգեցեալ Տիար Երուանդ Սրմաքէշխանլեան
խմբագրապետ ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի
Կ. Պոլիս

Կ'իմանանք թէ սիրելին է վեր ազատութեան դարուն համար անձնուիրաբար մաքառող մը եղած էք. կը յուսանք, արեւն, որ ասկէ առաջ ազատ և բնդարձակ ասպարէզի վրայ արդէնասար շրջան մը կը բոլորէք չնորհս ձեր ազատ ոգւոյն և ազդեցութեան։

Այս առթիւ շատ մը ուրիշներէն աւելի ձեզ՝ բանաստեղծութեան հին ոճիմին չհանդուրժելով, անոր դէմ բողոքող նեղլագրին վատաձելով, ինձի մտաղոզութիւն պատճառող երեւոյթի մը մասին կը փոփաքիմ լուսաբանութիւն մը խնդրել, յուսալով որ ձեր սուղ ժամանակէն մաս մը զոհելով պիտի յայտնէք ձեր գաղափարը խնդրոյ մը վրայ, որուն լուսաբանութիւնը թերեւս շատերուն համար կրնայ օգտակար ըլլալ։

Ինձի համար բացատրութեան կարօտ երեւոյթը սա է։ Յուլիս 11ին յանկարծ Սահմանադրութիւնը և Ազատութիւնը հռչակուեցան, և անմիջապէս նոյն օրը մեր Պոլսոյ հրապարակագիրներուն գոյնն ու լեզուն փոխուեցաւ։ Օր մը առաջ հին ոճիմը կը պաշտէին, Պառլիարքարանի օրհան ըլլալու համար մրցակցութեան կը մտնէին, օրուան Պառլիարքը եօթներորդ երկինքը կը բարձրացնէին, տպագրական տեսուչ Քէմալ պէյի մէկ թելադրութեան վրայ ամէնէն տարօրին ոճքլամը բնելու կը զլխանէին (ինչպէս որ գրած էր չարաթ մը առաջ Թանինէն առնելով թերթ մը), օր մը ետքը կը տեսնենք որ իւրաքանչիւրը մէյ մէկ յեղափոխական կը կարդա, պաշտօնէն կ'այրեն ու ոստիկան կ'ընեն։ Կարելի է, արդեօք, որ այսքան տարբերէ ի վեր հին ոճիմի տարասին տակ թուլացած խմբագիրներու նկարագիրը մէկ օրուան մէջ ազնուացած ըլլայ։ Եթէ այս փոփոխութիւնը կարելի է, ինչո՞ւ արդեօք անկարելի կը դառնայ և այնպէս կը քարաշղեն զայն այլոց, զոր օրինակ Պառլիարքարանի ամէնէն մեծէն մինչեւ ամէնէն ստորի պաշտօնեաներուն համար։ Եթէ մէկը ազգային վարչութեան մէջ պաշտօնեայ է և հին ոճիմի տարասին ներքեւ կը ճկի, կը ծռի, կը զլխանի, կը տալ ենի., պատասխանատու է և պոմբարեի է. բայց ինչո՞ւ, արդեօք, հազարուստ ընթերցողներու վատառութիւնը չարաչար գործածելով, հրապարակագրի պատասխանատուութիւնը վրան առնելով, որ, ըստ իս, Պառլիարքարանի ամէնէն մեծ պաշտօնական պատասխանատուութեան հետ բաղդատուելով շատ նուազ չկշռեր, գրաքննութեան ճնշումի մը ներքեւ ճշմարտութիւնը խեղաթիւրելու կը զլխանի, կամ սուտ քօղով մը կը ծածկէն և այնպէս կը ներկայացնեն իրողութիւնները, բայց, պարարտակերպ և ամբաստանեալ չեն, ոչ այլապէս, այլ նաեւ հին ոճիմի տարասին ներքեւ ուրիշ ճկող կամ լռողին վրայ յարձակելու կը համարձակին։ Ինչո՞ւ, արդեօք, ոստիկանութեան նախարարին հրամաններուն անսացող և «ոչ, բան Սահմանադրութեան այսպէս չէ» չըսող մէկը հին ոճիմի մարդ, վատակար ոգի կը համարուի և գրաքննութեան էն տարին պաշտօնեաներուն քանահոյին առջեւ զլուխ ծռող հրապարակագիրները հին ոճիմի մարդ չեն համարուիր։ Եթէ դատաստան ընողը ազատագրուած ժողովուրդն է, ինչ է այս միակողմանիութեան պատճառը, որովհետեւ Պառլիարքարանի վրայ կը յարձակին, բայց անոր Ջառագոլակները տարիներով ընող և հոն զործուած զեղծումներու մասին լռութիւն պահող խմբագրատուններու վրայ ոչ ոք կը յարձակի։ Եթէ տարբերութիւն կը խմբագիրները կը վախցնէ, ինչո՞ւ վախնալու չէին Պառլիարքարանի պաշտօնեաները։ Այսոր ազատութիւնը հռչակուած է, ամէն ոք կրնայ սիրել և ջատագովել զայն, բայց հին ոճիմի բռնակալութիւնը և անոր հաւասար վախկոտութիւնը պահարակները և քննադատները միայն և միայն ազատութեան համար անձնուիրաբար մաքառողներուն առանձնաշնորհումը պէտք է որ ըլլայ։ հակառակ պարագային սխալ ճամբու առաջնորդուած կ'ըլլանք։ Այն որ երէկ խաֆիֆլին կամ զրաքննութեան տարին մէկ պաշտօնեային քմահաճոյքին զիտակցաբար կը ծառայէր՝ այսօր ազատութեան ռահվիրան չկրնար ըլլալ։ Դրութիւնը չվիսներ զմարդ, մանաւանդ մէկ օրուան մէջ։ եթէ մէկը վախկոտ էր երէկ, անկասկած վախկոտ է նաեւ այսօր և ազատութեան դատին վնասակար։ Անկեղծութիւնը, ճշմարտասիրութիւնը մէկ զոյն միայն կ'ունենայ։ ըլլայ այն բռնակալութեան մէջ և կամ ազատութեան մէջ։

Անկեղծութիւն բան և ուրիշ օրինակ մը միայն ինկաւ։ Դեր. Մուշեղ Սրբազանի, անցեալ շաբաթ, Բիւզանդիոնի մէջ մէկ նամակը հրատարակուեցաւ։ Մենք իբր կիլիկեցի Մուշեղ Սրբազանի հիացող եղած ենք միշտ, և. Ն. Դերտեղամութեան անկեղծութենէն և կարողութենէն շատ բան կը սպասէինք Կիլիկիոյ բարենորոգման և յառաջդիմութեան համար։ Ինչո՞ւ արդեօք, սակայն, Պառլիարքի հանդէպ այնքան քաջ տրամադրող և անկեղծ Սրբազանը Երուսաղէմի հաշուեհոյս Դեւանդլեն համար ներողամիտ է և իրեն այնքան մօտ եղող կաթողիկոսութեան ամբաստութեան համար լռութիւն կը պահէ։ Լսած ենք որ Պոէրի փաստն Մուշեղ Սրբազանին «զղջում» կ'բերէ. բայց չենք կրնար հաւատալ որ անկէ բան մը փոխանցուած ըլլայ իրեն։ Բայց զիտենք որ անկեղծ և անաչառները ամէնուն համար անկեղծ և անաչառ կ'ըլլայ։ Թէ՛ անկեղծ և թէ պարզապէս համեմատ ճիկիլ մէկ մարդու վրայ չենք զիտեր թէ ինչպէս կարելի է։

Անա տարբերութիւն իմ զիտած երեւոյթը արուն համար ձեզմէ՝ ազատութեան զրգիչն լուսաբանութիւն մը կը խնդրեմ, յուսալով որ չպիտի զլանաք զայն։

ՆԵՐՍԷՍ ՔՀ. ԹԱՎՈՒԳՃԵԱՆ

* * *

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Շիտակը ըսելու համար, մեր այս պատասխան Տէր Հայրը բաւական դեղր կը դնէ դիս իր հարցումներուն ուժգնութեամբը և իր քիչ մը չա՛ս անխարդախ ու ընդվզեցուցիչ հետաքրքրութեամբը։ Եթէ խնդիրը հին ոճիմին տակ տարբերներով ատենօրոց իմ խեղճ հայ եղբայրակիցներուս վրայ չբլլար, բանով մը կը զոցէի հետաքրքիր Տէր Պապին բերանը, և կամ թէ նոյն իսկ անձնական երկրորդով մը գործը անուշ տեղը կը բանէի։ Սակայն, ինչպէս նամակին ոգիէն ալ կ'երեւայ, Տէր ներեսին այս ուրիշ չասելիք ան որ նոյն հարցումներուն պատասխանին կարօտելը կը հալին կը մաշին, և մինչեւ որ գոհացուցիչ պատասխան մը չտանին՝ պտերին չպիտի հանգստանայ։ Շատ լաւ։

Իրաւ է որ իմ կողմէս բաւական ծանր անտարբերութիւն մը պիտի ըլլար մեղադրել այն հայ խմբագիրները որոնք, ազա՛ս, զժբախտութիւնը ունենան լրագրական փշաս սիմներուն վրայ զբաղուելու տարկու ոճիմի մը տակ Թուրքերու զարգացման մասին։ Բրոնեսլաւական ոճիմի մը բան կէս նպաստակին ժողովրդոց մասին Թուրքերու զգացումներուն ազնուացումը և նրբացում մը սպասնել ըլլալով, բնականաբար իր պաքները ամէնէն առաջ պիտի արձակէր այդ Թուրքին և այդ ազնուացումին ստատրող տարրին մասուին դէմ։

Դուք կը պահանջէք, Տէր Հայր, որ խմբագիր մը՝ նախորդ ոճիմին տակ կա՛մ ընդունելով այդ ոճիմին անողոք ու հարկադրիչ պահանջներուն դէմ, կամ տարարքերդ քաջուերէ իր կոչումին ծառայելու անհնարութեան տեղի տալով. զմեզ, այսպէս կ'ուզեսիր ձեր տեղը դնէ։ Իսկ ես, բարոյական հակառակը կը մտածեմ։ Հին ոճիմին տակ, անոր նոր-զոյ թշնամուն։ Այդ ես ինչ է մեռամ մեզ, երբ գլխաւոր ուժերը ապատամբուել են...

— Մեզ մեռամ է ժողովուրդը,— պատասխանեց Մուշեղը խրոխտալի ձայնով։ —Թշնամին մի մեծ սիպալ զործեց և մենք այդ սիպալից կարող ենք օգուտ քաղել։ Թշնամին մի մեծ սիպալ զործեց և մենք այդ սիպալից կարող ենք օգուտ քաղել։ Թշնամին դիպաս ժողովրդի ամենաբրուտ զգացումներին—նրա եկեղեցուն։ Եթէ քո հայրը և Մերուժան Արծրունին ճանաչած լինին հայի սիրան ու հոգին, նրանք պէտք է ձեռնամուխ չը լինին դէպի եկեղեցին, այն ժամանակ, զուցէ, կարող էին նուաճել Հայաստանը։ Իսկ այդ ձեռնարկութեան մէջ, ես վստահ եմ, որ նրանք անպատճառ տանուլ կը տան։

— Բայց ժողովուրդը դեռ ոչինչ չը գիտէ։

— Այդ դէպքում հոգեւորականութիւնը մեր զօրեղ դաշնակիցը կը լինի։ Դու, Սամուէլ, ուելի մօտ յարաբերութիւններ ունես Աչտիչատի վանքի հետ, էդուց, առանց ժամանակ կորցնելու, կը գնաս այնտեղ և ինչ որ պէտք է, կը կարգադրես։ Իսկ ես իմ կողմից բոլոր վանքերը մարդիկ կ'ուղարկեմ։

— Բայց ես չը գիտեմ ինչպէս վարուել իմ մօր հետ։ Նա բոլորովին կաշկանդել է ինձ։

— Բո մայրը, Սամուէլ, մի սարսափելի կին է, նա կարող է շատ բան փչացնել, եթէ նրա հետ զգուշութեամբ չը վարուես։

— Ա՞յդպիսի զգուշութեամբ։

— Դու պէտք է քեզ այնպէս ձեւացնես որ կամակից ես նրա հետ։

— Ուրեմն ես պէտք է կեղծաւորուեմ։ Դա շատ ծանր կը լինի ինձ համար։

— Ա՛ռ այժմուրիշ ճար չը կայ։

ՊԱՏՐՈՒԱԿ

Առաւօտեան, չը նայելով որ օրից բաւական անցել էր, բայց Սամուէլը դեռ չէր զարթնել։ Իր քնարանից։ Գիշերը նա շատ ուշ վերադարձաւ Մուշեղի մօտից և անկողին մտաւ համարեա լուսաբացին։ Պատանի Յուսիկը արդէն մի քանի անգամ մօտեցել էր նրա քնարանի դռանը, ականջը անհամբերութեամբ սրել էր կողպէքի մօտ, և երկար զգուշութեամբ լսել էր իր տիրոջ հիշաւութեան ծանր հառաչանքները։ «Զը լինի թէ հիւանդ է»... մտածեց նա վերջին անգամ, և լարեալ սրտատուր պատանու դէմքը մանչուկաբար խորին տխրութեամբ։

Նրա զարթնելուց յետոյ ընդունարանը ներս մտաւ մի ծերունի, չոր ու ցամաք, որպէս կմախք։ Մարդուի և գլխի ներքեւի մազերի միջից դուրս էր նայում նրա մազաղաթի գոյնով սուտ գլխարկը, որ իր խոշոր գծերով արտայայտում էր մի ամուր բնաւորութիւն։ Թէ ինչո՞ւ համար մտաւ նա, ինքն էլ չը գիտէր, բայց շտապով իւր համար գործ գտաւ։ Մօտեցաւ սենեակի այս և այն առարկային, նայեց, զննեց, մէկը վեր առեց միւսը տեղը դրեց, միւսը առաջինի տեղը դրեց։ Մօտեցաւ սենեակներում դրած նիզակներին, աչքերին, մէկը վեր առեց այս սենեակից այն սենեակը տարաւ, այնտեղինը այստեղ բերաւ, դրեց, նայեց, սեւաւ որ փոքր ինչ ծուռն էր կանգնած, ուղղեց, և դարձեալ չարաւնակեց նայել։ Անա այդ տեղափոխութիւններով էր զբաղուած, երբ պատանի Յուսիկը կրկին ներս մտաւ, և նրա ձեռքը բռնելով, ասաց.

—Այդ ինչ քո գործն է։ Էլի եկար ամէն բան խանգարելու։

—Սո՛ւս, լո՛կտ,—պատասխանեց ծերունին և ձեռքով այնպէս սատակի հրեց նրան, որ եթէ Յուսիկը կատաղ ատամբարական ճարպկութիւնը չունենար, կորոյ էր ծերի նման թափուել յատակի վրայ։

—Կամա՛ց, սիրելի Արլակ, — զղջացաց պատանին,— մեր տէրը քնած է։

—Քնած է, — կրկնեց ծերունին ծաղրական ձայնով, — քնած է, կը զարթնի, հեռս ո՞վ է քնում։

Եւ իրաւ, ընդունարանի ատամելը զարթեցրեց Սամուէլին։

Ծերունի Արլակը Սամուէլի դայեակն էր. երեխայութիւնից սնուցել էր նրան իւր բազուկների վրայ. այդ էր պատճառը նրա չափազանց ընտանեութեան։ Նա մի հին զինուոր էր, զինուորի կոչտ և մաքուր սրտով։ Մինչեւ այդ հասակը նա դեռ պահպանել էր իւր վաղեմի քաջալեկան հոգու թարմութիւնը։ Սամուէլը յարգում էր այդ մարդուն, յարգում էր նրա ծերութիւնը, յարգում էր և նրա անձնական արիութիւնը։ Այդ հասակում եւս նրա նեռը երբէք չէր վրիպում նպատակից, այդ հասակում եւս նա խիստ յաջողակ ձեւք ունէր։ Դեռ պատանեկութեան հասակից կրթում էր նա Սամուէլին զարգացութեան և զանազան զինուորական մարզութիւնների մէջ. սովորեցնում էր վազել, լայն վիճերի վրայից թռչել, ձիարշաւ լինել և խատերան նետաղներին սանձահարել։ Սովորեցնում էր նետաձիգ լինել և նետերով երկաթեայ զրահներ պատռել։ Այդ վարժերը նա անել էր տալիս պղնձեայ տախտակների վրայ։ Սովորեցնում էր սրի մի հարուածով մարդկանց գլուխը թռցնել, կամ նրանց մէջտեղից կէս կիսել։ Այդ վարժերը նա անել էր տալիս անասունների վրայ։ Սովորեցնում էր քաջութիւն ու ծարաւի դիմանալ և գիշերը առանց անկողնի բացօթեայ տեղում պառկիլ։ Մի խօսքով, սովորեցնում էր այն բոլոր մարզութիւնները, որ այդ ժամանակ ընդունուած էին նախարարների որդիների կրթութեան համար և որոնք անհրաժեշտ էին լաւ մարդ և լաւ զինուոր լինելու համար։ Սամուէլի դայեակի բարոյական կրթութեան ծրագիրը շատ ամբողջական էր։ Նա բովանդակում էր իւր մէջ մի քանի հիմնական խրատներ միայն. սուտ չը խօսել, տուած խոսքերը կատարել, ողորմած լինել դէպի տկարները, հաւատարիմ լինել թագաւորին և հայրենիքին, սակաւապէտ լինել և ժուժկալ։

(Շարունակելի)

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՌԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(8)

Գ.

ԵՐԿՈՒ ԵՂԲՕՐ ՈՐԴԻՆԵՐ

Երկար երկու կողմից եւս տիրում էր լռութիւն։

— Լսո՛ր, Սամուէլ,—խօսեց Մուշեղը, —երբէք Հայաստանը այսպիսի ճգնաժամի մէջ չէ գտնուել, որպէս այժմ։ Թագաւորը աքսորուած է, հայրապետը աքսորուած է, իմ հայրը՝ սպարապետը աքսորուած է։ Թշնամիները այդ անտիրութիւնից կարող են ամէն տեսակ օգուտներ քաղել։ Ներքին երկպառակութիւնը ուելի մեծ վտանգ է սպառնում, քան թէ արտաքին թշնամին։ Իմ ստացած տեղեկութիւնների համեմատ, մեր նահանգներից, մեր գաւառներից շատերը ապատամբուել են, մտածում են թօթափել Հայոց թագաւորի լուծը։ Ապատամբուել է Աղձնեաց բդեշխը և Զորոյ կոչուած անապին պարիսպը կառուցանելով, իւր ազատութիւնը բաժանել է մեր երկրից։ Ապատամբուել է Նոր-Շիրակաւանի բդեշխը։ Ապատամբուել են՝ Մահկերտ տան, Ներորական, Դասաբնաբէի բդեշխները։ Ապատամբուել է Դուռագրաց բդեշխը։ Ապատամբուել են՝ Զորոց գաւառի տէրը, Կողբայ գաւառի տէրը և Դարանաղորի տէրը։ Ապատամբուել են՝ Արցախի ամբոր գաւառը, Տմորեայ ամբոր գաւառը, Կորտրեաց ամբոր աշխարհը և Կորդուաց գաւառի տէրը։ Ապատամբուել են՝ ամբողջ Ատրպատականը, Մարաց ամբոր աշխարհը և Կասպից աշխարհը։ Ապատամբուել են նաեւ Անձեւաց և Մեծ Ծոփաց իշխանները։ Պարսից սահմանակիցները բռնել են յուսնաց կողմը։

Սամուէլը, որ խորին վրդովմունքով լսում էր այդ բոլորը, ընդհատեց Մուշեղի տեղեկութիւնները, բացականչելով.

— Անկրանե՛ր, նրանք, որ մեր հայրենիքի կողմնակալներն ու սահմանապահներն են, այժմեան ընդհանուր ճգնաժամի ժամանակ, փոխանակ պաշտպանելու երկիրը արտաքին թշնամիներից, նոսա իրանք են լինում, որ ապատամբում են և բարեկամական ձեռք են մեկնում թշնամուն։ Այդ եւս ինչ է մեռամ մեզ, երբ գլխաւոր ուժերը ապատամբուել են...

— Մեզ մեռամ է ժողովուրդը,— պատասխանեց Մուշեղը խրոխտալի ձայնով։ —Թշնամին մի մեծ սիպալ զործեց և մենք այդ սիպալից կարող ենք օգուտ քաղել։ Թշնամին մի մեծ սիպալ զործեց և մենք այդ սիպալից կարող ենք օգուտ քաղել։ Թշնամին դիպաս ժողովրդի ամենաբրուտ զգացումներին—նրա եկեղեցուն։ Եթէ քո հայրը և Մերուժան Արծրունին ճանաչած լինին հայի սիրան ու հոգին, նրանք պէտք է ձեռնամուխ չը լինին դէպի եկեղեցին, այն ժամանակ, զուցէ, կարող էին նուաճել Հայաստանը։ Իսկ այդ ձեռնարկութեան մէջ, ես վստահ եմ, որ նրանք անպատճառ տանուլ կը տան։

— Բայց ժողովուրդը դեռ ոչինչ չը գիտէ։

— Այդ դէպքում հոգեւորականութիւնը մեր զօրեղ դաշնակիցը կը լինի։ Դու, Սամուէլ, ուելի մօտ յարաբերութիւններ ունես Աչտիչատի վանքի հետ, էդուց, առանց ժամանակ կորցնելու, կը գնաս այնտեղ և ինչ որ պէտք է, կը կարգադրես։ Իսկ ես իմ կողմից բոլոր վանքերը մարդիկ կ'ուղարկեմ։

— Բայց ես չը գիտեմ ինչպէս վարուել իմ մօր հետ։ Նա բոլորովին կաշկանդել է ինձ։

— Բո մայրը, Սամուէլ, մի սարսափելի կին է, նա կարող է շատ բան փչացնել, եթէ նրա հետ զգուշութեամբ չը վարուես։

— Ա՞յդպիսի զգուշութեամբ։

— Դու պէտք է քեզ այնպէս ձեւացնես որ կամակից ես նրա հետ։

— Ուրեմն ես պէտք է կեղծաւորուեմ։ Դա շատ ծանր կը լինի ինձ համար։

— Ա՛ռ այժմուրիշ ճար չը կայ։

ՊԱՏՐՈՒԱԿ

Առաւօտեան, չը նայելով որ օրից բաւական անցել էր, բայց Սամուէլը դեռ չէր զարթնել իւր քնարանից։ Գիշերը նա շատ ուշ վերադարձաւ Մուշեղի մօտից և անկողին մտաւ համարեա լուսաբացին։ Պատանի Յուսիկը արդէն մի քանի անգամ մօտեցել էր նրա քնարանի դռանը, ականջը անհամբերութեամբ սրել էր կողպէքի մօտ, և երկար զգուշութեամբ լսել էր իւր տիրոջ հիշաւութեան ծանր հառաչանքները։ «Զը լինի թէ հիւանդ է»... մտածեց նա վերջին անգամ, և լարեալ սրտատուր պատանու դէմքը մանչուկաբար խորին տխրութեամբ։

Նրա զարթնելուց յետոյ ընդունարանը ներս մտաւ մի ծերունի, չոր ու ցամաք, որպէս կմախք։ Մարդուի և գլխի ներքեւի մազերի միջից դուրս էր նայում նրա մազաղաթի գոյնով սուտ գլխարկը, որ իւր խոշոր գծերով արտայայտում էր մի ամուր բնաւորութիւն։ Թէ ինչո՞ւ համար մտաւ նա, ինքն էլ չը գիտէր, բայց շտապով իւր համար գործ գտաւ։ Մօտեցաւ սենեակի այս և այն առարկային, նայեց, զննեց, մէկը վեր առեց միւսը տեղը դրեց, միւսը առաջինի տեղը դրեց։ Մօտեցաւ սենեակներում դրած նիզակներին, աչքերին, մէկը վեր առեց այս սենեակից այն սենեակը տարաւ, այնտեղինը այստեղ բերաւ, դրեց, նայեց, սեւաւ որ փոքր ինչ ծուռն էր կանգնած, ուղղեց, և դարձեալ չարաւնակեց նայել։ Անա այդ տեղափոխութիւններով էր զբաղուած, երբ պատանի Յուսիկը կրկին ներս մտաւ, և նրա ձեռքը բռնելով, ասաց.

—Այդ ինչ քո գործն է։ Էլի եկար ամէն բան խանգարելու։

—Սո՛ւս, լո՛կտ,—պատասխանեց ծերունին և ձեռքով այնպէս սատակի հրեց նրան, որ եթէ Յուսիկը կատաղ ատամբարական ճարպկութիւնը չունենար, կորոյ էր ծերի նման թափուել յատակի վրայ։

—Կամա՛ց, սիրելի Արլակ, — զղջացաց պատանին,— մեր տէրը քնած է։

—Քնած է, — կրկնեց ծերունին ծաղրական ձայնով, — քնած է, կը զարթնի, հեռս ո՞վ է քնում։

Եւ իրաւ, ընդունարանի ատամելը զարթեցրեց Սամուէլին։

Ծերունի Արլակը Սամուէլի դայեակն էր. երեխայութիւնից սնուցել էր նրան իւր բազուկների վրայ. այդ էր պատճառը նրա չափազանց ընտանեութեան։ Նա մի հին զինուոր էր, զինուորի կոչտ և մաքուր սրտով։ Մինչեւ այդ հասակը նա դեռ պահպանել էր իւր վաղեմի քաջալեկան հոգու թարմութիւնը։ Սամուէլը յարգում էր այդ մարդուն, յարգում էր նրա ծերութիւնը, յարգում էր և նրա անձնական արիութիւնը։ Այդ հասակում եւս նրա նեռը երբէք չէր վրիպում նպատակից, այդ հասակում եւս նա խիստ յաջողակ ձեւք ունէր։ Դեռ պատանեկութեան հասակից կրթում էր նա Սամուէլին զարգացութեան և զանազան զինուորական մարզութիւնների մէջ. սովորեցնում էր վազել, լայն վիճերի վրայից թռչել, ձիարշաւ լինել և խատերան նետաղներին սանձահարել։ Սովորեցնում էր նետաձիգ լինել և նետերով երկաթեայ զրահներ պատռել։ Այդ վարժերը նա անել էր տալիս պղնձեայ տախտակների վրայ։ Սովորեցնում էր սրի մի հարուածով մարդկանց գլուխը թռցնել, կամ նրանց մէջտեղից կէս կիսել։ Այդ վարժերը նա անել էր տալիս անասունների վրայ։ Սովորեցնում էր քաջութիւն ու ծարաւի դիմանալ և գիշերը առանց անկողնի բացօթեայ տեղում պառկիլ։ Մի խօսքով, սովորեցնում էր այն բոլոր մարզութիւնները, որ այդ ժամանակ ընդունուած էին նախարարների որդիների կրթութեան համար և որոնք անհրաժեշտ էին լաւ մարդ և լաւ զինուոր լինելու համար։ Սամուէլի դայեակի բարոյական կրթութեան ծրագիրը շատ ամբողջական էր։ Նա բովանդակում էր իւր մէջ մի քանի հիմնական խրատներ միայն. սուտ չը խօսել, տուած խոսքերը կատարել, ողորմած լինել դէպի տկարները, հաւատարիմ լինել թագաւորին և հայրենիքին, սակաւապէտ լինել և ժուժկալ։

(Շարունակելի)

(*) Իրը ունեցիր ներկայ դատուած է։

բու ու օժանդակներու տիտղոսներ և հոբու ու վիճակը պարունակող դրախտաբարա երկիրը, ինչպես Հայաստանն է, ի բնէ անջուր, անձրեւ, չոր ու ցամաք ափարշ մը ըլլար, ուր սովորաբար արմատի պակասութիւն, խանգութիւն և մինչեւ իսկ սով տիրէր, այնպէս որ տեղւոյն բնակիչ Հայերը 12 տարի չարունակ բնական տագնապ, երաշտութիւն նեղուէին և հայ ու մնունդ դուրսէն խնդրէին ու նպաստ մուրային։

Ո՛չ, ամենեւին ո՛չ, բիւր անգամ ոչ. այդպէս հաւատալ՝ զրպարտել է ընտիւնը, զրպարտել է Հայաստանի երկիրը, զրպարտել է Հայաստանի ջուրն ու հողը, օդն ու կլիման, զրպարտել է մէկ խօսքով Ասիական Զուլիերիան, որ կը պանծայ իրատմբ իր բնական խիստ նպաստաւոր ծիրքերովը, արգասաւորութեամբը, մշակութեան ընդհանուր յարմարութեամբը, ջուրի, անձրեւի առատութեամբը և հոգերու օգտակար պարբերականութեամբը։

Տասներկու տարի բռնակալական ըմբիռմն ազդեցութեամբը այնչափ կեղծիք ու սուտ գրուեցան լրագիրներու մէջ իբր թէ երաշտութիւնն էր պատճառ Հայաստանի մէջ արմատաց պակասութեան ու սովին, որ գուցէ հաւատացողներ գտնուեցան։ Սակայն այժմ որ ամէն ճշմարտութիւնը յայտնի խօսելու ազատութիւնը կը վայելենք լիուլի, առանց գրաքննական կամ ոստիկանական երկիւղի, պէտք է միանգամ ընդ միշտ ճանչնանք, խօսինք, հրապարակենք թէ Հայաստանի մէջ տիրող վերջին 12 տարուան պակասութեան և սովանման դառն վիճակին իսկական պատճառը ո՛չ թէ անձրեւի պակասութիւնը կամ երաշտութիւնն էր, այլ բռնապետութեան դիտմամբ կազմակերպած անապահովութիւնն էր, որ կը զլանար հայ երկրագործին հող մշակել, ցանք ընել և հունձք քաղել։ Անապահովութեան երեսէն հայ երկրագործը իր հողին ալ տէր չէր, թող թէ զայն մշակէր. եզ ու լուծք ալ չունէր, թող թէ զայն գործածէր, իր կեանքն ալ իրեն չէր, ո՛չ ալ կը մնար որ ապրուէր։ Հետեւարար ինչպէս կարելի էր յուսալ հունձքի առատութիւնը, արմտիքի ժամանումը։

Ուրեմն իսկապէս մեղադրելի էին Հայաստանէն եկած ոլորի ու լայի աղաղակներուն դէմ զգացած տրտունջներն ու դանդատները։ Իրականութիւնը և ճշմարտութիւնը չճանչնալ ու անտեսել էր հաւատալ կամ մանաւանդ հաւատալ ձեւացնել թէ իրօք երաշտութեան արդիւնք էին տիրող թանկութիւն և սովը, կամ սովորած մուրացկանութեան հետեւանք էին բարձրացած թախանձանքներն ու նպատակ և ողորմութիւն խնդրող ողբագին ձայները։

Ինչպէս մը որ այս անժխտելի ճշմարտութիւնը ճանչցուի ու հռչակուի, այլ ևս չատ զլուխ կ'ըլլայ գիտնալ թէ ինչ է վերջինական գարմանը Հայաստանի Հայոց նիւթական արդի նեղութեանը։ Քանի որ այսուհետեւ անապահովութիւն ըսուած բանը այլևս գոյութիւն չպիտի ունենայ, զի Սահմանադրական վարչութեան մը առաջին բարերար արդիւնքը այդ պիտի ըլլայ, ինչպէս մը որ այժմ տիրող թշուառութիւնը ամոքուի, երկրագործը իր հողին վրայ հաստատուի, այս ձմեռ ուտելու հաց մը և յաջորդ հունձքին քաղելու համար ցանքի սերմը ունենայ, այլ ևս միանգամ ընդ միշտ վերջ կը դնուի 12 տարիէ ի վեր յանկերգի պէս կրկնուող ողբի ու լացի ձայները։ Այլ ևս Դանայեան կարասը չէ որ պիտի լեցուի։ Յատակը գացուած կարաս մը լեցնելու գործ մը միայն կը մնայ ընելիք. և ո՛րքան ալ ղբաւոր ըլլայ այս վերջին աշխատութիւնը, ընաւ երբեք չի հաւասարիր առաջնոյն որ պարզապէս անմնարութիւն ըսել էր, ինչպէս անմնար եղած էր լուած տեսնել 12 տարիէ ի վեր լսուող ողբերն ու կոծերը։ Մէկ փոքրիկ օրինակ մը չատ յատկանշական նպաստ մը կ'ընծայէ մեր այս ըսածներուն հաստատութեանը։ Սահմանադրութեան հռչակումէն, յուլիս 11ի երեցս երանելի ու երջանկաբեր օրէն առաջ ցորենին տեղական չափը աւելի քան 100 դրուշ էր Վանայ մէջ. միայն մէկ պարագայ յիշած ըլլալու համար՝ զայդ մէջտեղ բերելով կը բաւականանանք։ Իսկ այդ բարեբաստիկ հռչակումէն ետքը երբ ապահովութեան գաղափարը տիրած է ամենուն մտքին մէջ, ամսէնամսէն 40 դրչ. ի իջած է ցորենի չափին գինը։ Եւ այս՝ ոչ թէ անոր համար որ պահուած արմտիքներ կային, երեւան ելան, կամ մերձակայ գաւառներէն ցորեն թափեցաւ Վան, այլ վասն զի հաւատք գոյացաւ ամենիսկ տեղացոց սրտին մէջ, հաղագործ կամ սարառոյ, թէ Սահմանադրութեան շնորհիւ այլևս ապահովութիւնն ու անդորրութիւնը կատարեալ է և պիտի ըլլայ միշտ, որով ամէն մարդ աներկիւղ ու անվախ պիտի կրնայ իր գործին պարապիլ ապահովօրէն, ինչպէս և երկրագործ դասակարգն ալ իր հողագործութիւնն ընել։ Եւ որմէհետեւ յայտնի է Հայաստանի հողին բարերարութիւնը ու արդիւնաւորութիւնը, այլ ևս տարագայ թանգութեան ու աղուութեան կասկած չկրնար ըլլալ։ Արտիքներու քանակին նուազագոյն եղած պարագային անգամ՝ ներկայ ու ապագայ ապահովութեան յոյսն ու վստահութիւնը բաւական եղաւ, ինչպէս գործնականորէն կը տեսնուի, ցորենի գինն ինչ առ կէսէ աւելի անկան։

Կը մնայ հետեւաբար մէկ ազգաւ ճիգ, մէկ զօրեղ ջանք միայն՝ վերջնական դարմանը իրագործելու համար. այն է տալ Հայ երկրագործին իր հողը և զայն մշակելու համար լուծք ու սերմ, և այնուհետեւ անիկա իր ճակատագրին տէր կը դառնայ վերջնապէս և կ'ազատի զուրսէն նպաստ ու ողորմութիւն խնդրելու աղխուր հարկէն և թախանձագին կոծ ու աղաղակներէն որոնք ճանչցուցին երեւնալ սկսած էին։

Իսկ թէ դիւրին գործ է Հայ երկրագործին դարձնել իր հողը և տալ իրեն զայն մշակելու միջոցը, կը զգանք թէ ո՛չ. և գիտենք թէ խիստ դժուար ու բարդ գործ մըն է։ Բայց դեռ չմտած անոր կիրառութեան եղանակներուն մէջ, որոնք մասնաւոր յօդուածի մը նիւթ պիտի կազմեն, սա կ'ուզենք հասկցնել թէ Հայաստանի Հայոց կարօտութեան վերջնական դարմանը սա է։ Առանց սառ՝ միշտ անպակաս պիտի ըլլան լացերն ու կոծերը, ողբերն ու աղաղակները։ Մասնակի դարմանները մասնակի օգուտ մը միայն կ'ունենան։ Սակայն պէտք եղածը ընդհանուր, վերջնական դարմանն է և սառ ալ ճիշդ ժամանակն է, զոր կարելի չէ զանց ընել առանց ազգային ինքնագլխակրութեան դէմ ծանր ու անդարմանելի մեղանչում ընելու։ Բիւրաւոր Ջանքերէ և զոհողութիւններէ հետը՝ հոգի. Սահմանադրութեան միջոցով ազատութիւնը ձեռք բերել և չփոխթալ Հայաստանցի Հայն այդ ազատութենէն նեղութեան ու կենսապէս օգտուելու վիճակին մէջ դնել՝ կը նշանակէ կարեւորութիւն չտալ ազատութեան, ուրանալ անոր արժէքը և փոփոգող չըլլալ։

Մ. ԴԱՆԹԱՆԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Սոֆիայէն հետեւեալը կը գրեն վիենական թերթերուն.— Սոֆիայի պաշտօնական թերթը չընդանիներուն մէջ կը զարմանան Պ. Կէչովի ընթացքին վրայ, որով արտաքին գործոց նախարարին կողմէ սեղանի հրաւիրուած չըլլալուն քաղաքական գործի մը ձեւը տուաւ, մինչեւ դեռ իրականին մէջ զիանադիտական կարգի խնդիր մըն է։ Համոզման պարագայ մըն է նաեւ Սոֆիայի օսմ. դեսպանէրին ընթացքը, որով բաւական ամենէ ի վեր չի մասնակցիր պաշտօնական ընդունելութեանց ու հանդէսներու, վասն զի ժամանակին իրեն մերժուեր է այն տեղը զոր կը պահպնէ իբրեւ ներկայացուցիչ գերիշխան տէրութեան մը. և այդ խնդրոյն քաղաքական գոյն մը չորուեցաւ։ Առակ զատ պէտք է նկատողութեան առնել Կ. Պոլսոյ մէջ կացութեան փոփոխութիւնը։ Իրաւ է որ ասկէ առաջ ոչ-պատասխանատուներ քիչ մը աւելի թեյլատուութիւն ցոյց կուտային կարգ մը կէտերու մասին, սակայն Պ. Կէչովի գործը նկատողութեան առնելու եղանակը բնաւ չի կրնար վաւերացուիլ ներկայ կառավարութեան կողմէ, որ հաչիւ պիտի տայ ապագայ Խորհրդարանին։ Հետեւաբար բոլորովին անտեղի է, երբ Պուլկարները միջազգային իրաւունքին տրամադրածէն աւելին կը պահանջեն։ Սառ հաւասարակշիռ, պաշտօնական պուլկար չընդանիներու մէջ կ'ըսուի թէ դիւանագիտական սովորութեանց համաձայն, նախընթաց պարագայ մը առաջ կը բերէ ամենուն կողմէ ճանչցուած պիտգոս մը, որով Թուրքերը, որոնք մինչեւ հիմա Պուլկարիոյ ներկայացուցչը համարեալ նշանակած են օտար Պետութեան մը դիւանագիտական զործակատարին, պէտք է ապագային ալ յարգեն այդ ընթացքը, մանաւանդ թէ Երիտասարդ-Թուրքերը իրենց ծրագրին մէջ յայտարարած են որ կ'ուզեն կատարեալ պահպանել մինչեւ հիմա եղած իրաց կացութիւնը՝ արտաքին քաղաքականութեան կուսակցին վրայ։»

—Թանին հետեւեալը կը գրէ.— «Արարողութեան սխալին կը վերագրէինք այն պարագան թէ Սահմանադրութիւնը հաստատուելէն ետքը դեսպանական մարմինը կայսեր ներկայանալու պատուին Պուլկարիոյ գործակատար Պ. Կէչով ալ կ'ընդունուէր։ Մեր կատարած քննութեամբ հաստատուեցաւ որ կայսեր ներկայանալու հրաւիրագիրները արարողապետին կողմէ զրկուած չեն։ Ուստի այս կերպով երեւան եկած է թէ այդ մասին ո՛չ կառավարութիւնը սխալ մը գործած է և ոչ ալ արարողութիւնը, և հետեւաբար պուլկար լրագիրներուն կողմէ այդ կէտին յենլով եղած յայտարարութիւնները բոլորովին անզօր են։

— Սապահի խմբագիրներէն մէկը, առջի օրը, տեսակցեցաւ Պ. Նէնդրովի հետ, որ Պ. Կէչովի բացակայութեանը փոխանորդաբար կը վարէ պուլկար գործակատարի պաշտօնը։ Պ. Նէնդրով յայտարարեց թէ Պ. Կէչովի միջադէպին Պուլկարիոյ մէջ առաջ բերած տարաբարութեանը և հանրային կարծիքին որամադրութեանց մասին բնաւ տեղեկութիւն չունի, վասն զի երկաթուղիի գործադուլին տարին Սոֆիայէն ո՛չ նամակ առած է և ոչ ալ լրագիր. նաեւ պուլկար պահեստի զինուորներուն սեպտ. 10ին զէնքի տակ կոչուելու լուրը Կ. Պոլսոյ լրագիրներուն մէջ կարդացած է։ Պ. Նէնդրով դատ մեղադրանքն որ բացարձակ պատասխան մը պիտի չկրնայ տալ այն հարցումին թէ նոյն խնդիրը պիտի կրնայ կարեւոր միջադէպի մը պատճառ ըլլալ թէ ոչ, սակայն յուսալից է որ խնդիրը բարեկամաբար կարգադրուի։

—Մեծ-Եպարքոս Բեռմիլ փաշա, իբրեւ պատասխան այն հարցումին թէ Կէչովի միջադէպը ի՞նչպէս երեւան եկած է, յայտարարեց.—«Վասն եղէք. այս պաշտօնին վրայ զանուած միջոցիս միջադէպը պատահեցաւ. դարձեալ այս պաշտօնին վրայ գտնուած ատենս պիտի կարգադրուի»։

—Բիւզերպուրկի օսմ. դեսպան Թուբխան փաշա, անցեալ օր, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարի փոխանորդին կողմէ տրուած երեկոյթին ներկայ գտնուած միջոցին, նախարարի փոխանորդին կարծիքը ուզեր է Կէչովի միջադէպին նկատմամբ։ Փոխանորդը յայտարարեց թէ Պ. Կէչովի հացկերոյթի հրաւիրուած չըլլալով Սոֆիա ուղեւորելը ո՛չ քաղաքական կարեւորութիւն մը ունի և ոչ ալ Օսմ. Տէրութեան ու Պուլկարիոյ միջեւ եղած յարաբերութիւններու հանդամանքը։ Կ. Պոլսոյ ռուս դեսպան Պ. Զինովիէվ այդ մասին Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին ուղղած հեռագրին մէջ ըսած է թէ հացկերոյթի չհրաւիրուելու մասին Պ. Կէչովի բողոքը անհասկանալի է դիւանագիտական

—Ամենեւին ոչ. Ամենեւին ոչ. Ամենեւին ոչ։ Ամենեւին ոչ։ Ամենեւին ոչ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿ

Պատրիարքական հեռեւեալ շրջաբերական կոնդակը զրկուեցաւ, ի նպաստ Հայաստանի կարօտեալներուն հանգանակութիւն կատարուելու համար:

«Ներքին գաւառներու խեղճ Հայ ժողովուրդը տարիներէ ի վեր հարատաւոր թեանց երեսէն կարօտութեան մատնուած և վերջերս ալ հնձոց սնայողութեան, լծկան կենդանիի, սերմացու և մուտքի չգոյութեան պատճառաւ դրեթէ սոսկալի վիճակի մէջ կը գտնուի և հազարաւորներ են որ կը մաքառին չարատանջ անձկութիւններով և ամէն կողմէ ազեկաբաղձ աղբանքներով Պատրիարքարան կը դիմեն ու շատեր ալ անձամբ կամ ընտանեօք արտասահմանէ և այլ կողմերէ Պոլիս հասնելով՝ իրենց խորունկ տառապանքները կը պարզեն արցունքներով: Բոլորն ալ մերկ, բոկոտն և հացակարօտ, որոնք ընդհանուր կարեկցութեան արժանի են:

Այս դառն ազէտներուն դարման տանելու և դժբախտ ժողովուրդը քիչ թէ չատ իր ապրուստը հոգալու վիճակի մէջ դնելու համար, ամէն կողմ դիմած ենք և միջոցներ ձեռք առած, սակայն մեր ակնկալութեան լրումը մանաւանդ կը սպասենք ազգասէր և զգայուն անձերու լիաստաս օգնութիւնէն և նպատակ Ցանձնաժողովս որոշեմբ ձեռնարկած ենք ընդհանուր հանգանակութեան մը տալով տոմսերով: Հետեւաբար կոչում ընելով ձեր իղձին կ'ուղարկենք ձեզ այս տոմսերէն.....զրչ.ի տոմս, և կը խնդրենք որ ազնիւ առնելով ձեզ դանի մը յօրմար և բարեաբար անձեր հանգանակութեան մը ձեռնարկիք, և ամէն հիգ ու միջոց ի գործ դնելով հայթայթէք այս տոմսերու փոխարժէքը, որմէ ուելին անդուշտ և բախտագնատութեամբ պիտի ընդունինք, յատկացնելու համար մեր արենակից թշուառ եղբարց պէտքերուն:

Վստահ ենք որ մեր հրաւէրը արձագանգ պիտի գտնէ ձեր բարեսէր հոգւոյն խորը և կը հայցենք.ի Տեառնէ վարձահայց լինիլ ձեզ և նաւթաստաց և կը մաղթենք ամենեցուն ողջ լինիլ ի Տէր օրհնութեամբ:

Նաւթաստաց ցուցակը անչուշտ պիտի հաղորդէք մեզ ձեր կողմէ զրկուած գումարին հետ, որպ. կը սպասենք ամենայն:

Մնամ աղօթարար
Պատր. Տեղապահ
ԵԶԻՏԷ ԵՊԻՍԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ԵՒԵՂԵՑ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եկեղեցական երեսփոխանները համեմատականի մասին հնդ անդամներուն ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ մայր եկեղեցիի մէջ, նախագահութեամբ Տեղապահ Սրբազանին: Ներկայ էին Տ. Մկրտիչ եպս. Վահանեան և վրդ. ներ ու քանի մը ներ: Քուէարկութեան ձեռնարկուելով համեմատականի միացած տասը եկեղեցականներէն ընտրուեցան հետեւեալները.—

Տ. Արիստակէս քհ. Հիսարլեան
Տ. Աբէլ քհ. Երէցեան
Տ. Խորէն քհ. Յարութիւնեան
Տ. Գէորգ քհ. Պազալեան
Տ. Սահակ քհ. Պետրոսեան

ԲԵՐԱՅԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏՆՕՐԷՆԸ

Մինասա Զէրաղ էֆ.ի Պոլիս ժամանելուն առթիւ, Երուանդ էֆ. Միրիճանեան շնորհնաւոր մը վարձած էր հարենասէր գրագէտին պատիւ մը բրած ըլլալու համար, և արձակուրդի առթիւ իսաեան վարժարանի երգեցիկ ութը աշակերտներ, իրենց ծնողքներուն հետ, այդ շնորհնաւին մէջ գտնուած էին: Ցիշեալ աղջիկներուն աչաքերները, արձակուրդէն յետոյ երբ վարժարան կը դիմեն, իսաեան վարժարանի տնօրէն Գրիգոր էֆ. Մարդարեան սոյն աշակերտները կը փնտռէ, և անոնցմէ Գրիգոր Բէօլէեանը կ'ապտակէ, ըսելով. «Միրիճանեանի վարժարանը գաղէ.ք» Ասոր վրայ, ծնողք և ամբողջ թաղեցիները զայրացած, Բերա բնակող Յովհաննէս էֆ. Պարոնիկեանի աջակցութիւնը կը խնդրեն: Անցեալ կիրակի յիշեալ ազգային Թաղ. Խորհուրդի դեր-ատենապետ Հայրապետ Արամ էֆ.ի կը դիմէ: Ատենապետը այսօր Հոգաբարձութիւնը նիստի կը հրաւիրէ, իսկ Բերայի թաղեցիները խուռն բազմութեամբ և հանդարտութեամբ մը Պարոնիկեան էֆ.ի տունը կ'երթան և կը տիպեն որ իրենց հետ միասին հանրագրութիւնը մատուցանեն Հոգաբարձութեան, որ նոյն ժամուն նիստ կը գումարէր: Յ. Պարոնիկեան կը հանդարտեցնէ ժողովուրդը, ըսելով որ եկեղեցին սպասեն, առ.ինք առանձին Հոգաբարձութեան կը ներկայանայ, ժողովրդեան հանրագրութիւնն ու պահանջները ներկայացնելով: Ժողովրդեան գանգատները հետեւեալներն են.— Բերայի վարժարաններուն տնօրէնը իր տարեկան 6-7 տարուան պաշտօնավարութեան մէջ քսանամ կարգադրութիւններ կ'ընէր և տնմեղ տղաք տնտեղի պատճառներով կը վանէր և զանոնք տնիտաց կը ծեծէր շիմիրով, իր կռնակը տուած Օրմանեանի և Բօպէր Եաղճեանի: Հին ռէժիմին օրով ժողովուրդը վախէն չէր կրնար բողոքել այս բոլոր անիրաւութեանց դէմ: Իր արքանեակն էր վարժարանի ուսուցիչներէն Գառնիկ Գասճեանը, որ տնօրէնին բացարձակ գործիքը դարձած էր, որովհետեւ այս վերջինը Օրմանեանին մարդը ըլլալով, ձեռք ձեռքի տուած, այլ և այլ ապօրէն և անիրաւ միջոցներով խաղալիք բրած էին թաղեցիները, ծնողքները, ուսուցիչները: Այս հանրագրութեան տակ ստորագրող թաղեցիները կը պահանջէին անմիջական անկումը Մարգարեանի, և Գասճեանին ալ խիստ յանդիմանութիւն մը: Հակառակ պարագային՝ թաղեցիները ժողովրդայնոյցներով պիտի պարտաւորին տնօրէնը վտարել վարժարանէն:

Հոգաբարձութիւնը նկատի առնելով ներկայացուած հանրագրութիւնը, որոշեց մինչեւ խնդրոյն քննութիւնը, վարժարանէն առժամապէս հեռացնել Մարգարեան էֆ.ն և անոր տեղ Մարտիրոս էֆ. Հանէսեանին յանձնեց տնօրէնութեան վարելը: Պարոնիկեան էֆ.ի միջոցաւ ժողովուրդին հաղորդուեցաւ այս կարգադրութիւնը, բայց ժողովուրդը կը պնդէր իր պահանջման վրայ: Ասոր վրայ՝ Պարոնիկեան էֆ. կրկին Թաղ. Խորհուրդին դիմելով յայտնեց թէ ժողովուրդին ցոյցերուն պատասխանատու չէր կրնար ըլլալ: Թաղ. Խորհուրդը ապահովեց որ մինչեւ յառաջիկայ հինգշաբթի վերջնական կարգադրութիւն մը պիտի ընէ: Այն ատեն Պարոնիկեան էֆ. խնդրեց ժողովուրդէն որ հեռանայ:

ԳԱՒԱՌԷՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԱՏՈՒՆ ՄՕՏԻՒՆԸ Վանի Դաշնակցական Կոմիտէէն հեռագիր մը ստացած է, որով ի միջի այլոց, կը տեղեկացուի հետեւեալը.—

«Պարկատանէն հոս եկած նաեը պէյ, Սայիտ պէյ և Ֆայիզ ու Մուրատ էֆէնտիներու ներկայութիւնն ու պրոպագանդը տեղիս ժողովուրդներու հոմերաչխութիւնն ու միութիւնը չատ ամրապնդեցին: Ցիշեալներու միւնոյն նպատակով Մուշ և Բաղէշ ուղղուելիք անհրաժեշտ կը տեսնեմք»:

ԱԼՓԻԱՐ

Յ. Այվազեան աշխ օրաբնակ է վեր Պոլսոյ մէջ է: Ու երէկ Խմբագրատունս այցելեց: Երկու ժամ վայելեցինք զինքը: Անն միեւնոյն Այվիսաբն է ինչ որ էր տասներկու տարի առաջ: Մինակ, ժամանակը պզտիկ աւեր մը գործեր է իր դէմքին գիծերուն վրայ, առանց կաբնալ աբեկու չրթունքին քոլի հեղնութեան նուրբ ծալքը, որուն չնչոը աչաբներուն մէ կը հազորդուի, հոն ճառագայթի մը կը փայլատի, ու կը լուսաւորէ այդ ամբողջ հնամաքբրաչաբ և աղուոր գլուխը:

Սրամիտ անեքթոտներու անսպառ հանքն է լինք նորէն: Բան մը չէ պակասած իր զմայլելի զուսբեթատնութենէն և լեզուագարութիւնը, որ ուրիշներու վրայ թերութիւն մրն է պարզապէս, անսպասելի ձիրքի մը կը փոխուի այս եղանակ մարդուն վրայ:

Ինչ պիտի ընէ Պոլսոյ մէջ: Մամուլը չարս կոգմէն բաղալիները բացած ինչպէս բոլիով մը, մէջը կ'ուզէ ուտել գինքը: Ա. այժմ մասդիր է անատեի բերդ մը դառնայ, կամ չատ զժուարամուղելի: Իր ոգ քմահաճոյքը կը յարգենք: Միեսակ մեր ներկայ տեղդերուն մէջ մրքան պիտի ուզէինք լսել զուարթութեան ու ծիծաղի իր անմման չեչտը, որուն քիչ մը կարօտը քաչելու վրայ ենք:

Մասդիր է իր գրուածքներուն մէկ հաւաքածոն հրատարակել: Մաքնչելի գաղափար: Ցաջողութեանը աներկայ ենք: Բայց մինչեւ այն ատեն Պոլսոյ մամուլին էջերը թող երբեմն թրթռան իր հեղնանքին ու. իր ընդոստուցիչ ծաղրին անուշ նուազածութեանը տակ: Զը լլար:

Ե. Ս.

ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Շատ մը կոգմերէ Խմբագրութեան կ'առաջարկեն թերագրել Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը և Հնչակեան Կուսակցութիւնը, որպէս զի իրենց հրապարակային բանախօսութիւնները պրակի ձեւով հրատարակութեան տան: Այս առաջարկը ինքնին բանաւոր է ու օգտակար: Նկատելով որ այդ բանախօսութիւնները նպատակ ունին օգտակար ծանօթութիւններ ու հայեացքներ ծաւալել ժողովուրդին մէջ, կը կարծենք որ եթէ անոնք հրատարակութեան արանին՝ պզտիկ գրքոյկներու ձեւով, ա'լ աւելի լայն շրջանակի մը մէջ կը հասնին իրենց նպատակին: Ամէն մարդ չի կրնար ընտանաբար ներկայ գտնուիլ այդ բանախօսութիւններուն, որոնք կը սարքուին մայրաքաղաքիս զանազան արուարձաններու մէջ. ու յետոյ, քանի որ անոնք կենտանան հարցերու շուրջ կը դառնան, աւելի լաւ չըլլա՞ր որ փափաքողները ամէն վայրկեան անոնց ամփոփոյթը իրենց առջեւ ունենան՝ աւելի խորունկ ուսումնասիրութեան մը համար: Մեզ որ՝ այդ պրակներուն վաճառումէն գոյացած հասոյթը կրնայ տրամադրուիլ հայ սովեալներուն կամ ուրիշ բարեսիրական ձեռնարկներու: Այս մասին Հ. Յ. Դաշնակցութեան և Հնչակեան Կուսակցութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք:

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ

Հարստահարութիւններն ու կեղեքումները կը շարունակեն գաւառներու մէջ, իբր թէ Սահմանադրութիւնը հռչակուած չըլլար երիս ամիսէ ի վեր: Օր չանցնիր որ բողոքի և տրտունջի ձայներ չհասնին Հայաստանի գաւառներէն, ուր բռնապետութիւնը իր վայրագ և ուժգին թափովը կը գործէ տակաւին, ժողովրդեան արիւնը քամելով: Այս անգամ ալ սրատաճիկ լուրերու արձագանգը կ'ըլլանք Ախլաթ գաւառակէն, Պիթլիսի նահանգին մէջ, որ ամէնէն աւելի տարաստարուած ու ջղակոր եղած գաւառներէն մէկն է: Հին դրութիւնն է որ անխնայն ու անխախտ կը տիրապետէ հոն, ինչպէս կը հաստատեն Ախլաթէ հասած աղեխարշ լուրեր: Ախլաթի Կըծուսի գիւղը կը մնայ ոստիկանապետ մը, իր 12 զինուորներով և գեղացի կիները չարաչար կը ծեծէ, պահանջելով որ տուրքերէ ունեցած պարտքերնին վճարեն: Հէգ գիւղացիները, արդէն իսկ տգեղատ և անօթի, կը հարկադրուին եկեղեցիին իրեղէնները ծախելով հատացնել: Դիւղը զինուորական չդիմայն տակ կը գտնուի տակաւին: Եւ խորհիլ որ այս խուժդուժ իրողութիւնը կը պատահի տասնամեակ մը յետոյ: Դիւղին մէջ վեց զինուորներ մնացած են և 150 կոտ ցորեն կը պահանջեն իրենց ամառանոցներուն համար: Նոյնպէս զինուորները 15,000 դրուշ հաւաքած են Թելուա գիւղէն, ծեծելով չվճարողները և ամէն տեսակ բռնական միջոցներու դիմելով, մինչ գիւղացիները ծայրայեղ թշուառութեան մէջ կը տառապին: Ծգալ գիւղէն ալ 2000 դրուշ գանձած են, դարձեալ խոչտանգելով և ծեծելով: Վերջապէս Սղերգ, Դատուան, Խուս, Ծոգիի, Ոնեղտէն, Մանրվանք, Զարկանք գիւղերէն տուրք գանձած են, միշտ ծեծով և բռնութեամբ: Այս ողբալի կացութեան մասնակցած թշուառ գիւղացիները թախանձագին կը խնդրեն որ զինուորները հեռացուցին գիւղերէն: Հայ և Օսմ. Բռմիդէներու ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս մասին, որպէս զի ազգամիջամտութեամբ մը վերջ տան իրաց այդ տխուր վիճակին:

ՄԻՆԱՍ ԷՖ. ՁԵՐՈՒՆՑ երէկ Պարիսաքարան երթալով այցելեց Տեղապահ Սրբազանին և բերանացի իր հրատարակեալը մատոյց՝ Օսմ. Խորհրդարանի Հայ անդամներուն ընտրութեանց տարիս կազմուած Ցանձնաժողովին, տարբերակով որ ինք երկար տարի բացակայ գտնուած է Պոլսէն և հետեւաբար անձերը և իրերը պէաք եղածին պէս չի ճանչնար: Մինաս Ձերաղ յետոյ այցելեց Թարքիէնի դիւանին պետ՝ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեանի և փարչական դիւանի Դիւանագիրներուն, որոնց հինէն ծանօթ է:

ԹՈՒՂԹԱՓԱՐԻՆ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ կիրակի օր: Քուէարկութեան ձեռնարկուելով քուէներու մեծամասնութեամբ ընտրուեցան՝ Տեարք՝ Երուանդ Հալէմեան, Արթաքի Արզրումեան, Միհրան Աշճեան, Գրիգոր Ալիքսանեան և Յակոբ Կարագեան: Իսկ համեմատականի միացին Ոսկիկ Զաքարեան, Թիլիպ Անտոնեան, Արամ Բաղրատեան, Յարութիւն Մարգարեան, Աբրահամ Պիւթիւնեան և Երուանդ Մկրտիչեան:

ՋՈՒՆԳԱՆԵԱՆ ՍԱՆ. Պ. Նազարէթ Էստամնեան իր ընտանիքին խնդրանքին համաձայն և բժիշկներու խորհուրդով օդափոխութեան համար Եւրոպայէն մայրաքաղաքս պիտի գայ: Այս մասին Ջունգեան Ցանձնաժողովը իր համակրութիւնը յայտնած է: Բարեսիրտ ազգային մը գումար մը տրամադրելի բրած է այդ ապագայ ուսեցող ուսանողին գործածութեան համար: Պ. Էստամնեան իր սանդՉութիւնը վերատանալէ յետոյ պիտի մեկնի Եւրոպա՝ իր ուսումը շարունակելու համար:

ՍԱՓԻՏԱԼ Խմբագիր և Ակադեմոս թուղթերուն գիտակներուն ու ասիպտամներուն վրայ՝ Տեղապահ Սրբազանը պէտք տեսաւ նոյն թաղերու եկեղեցիներու մատակարարութիւնը անջատել և երկու թաղերն ալ իրենց նոխկին ուրոյն վիճակին վերադնել: Եւ որովհետեւ Սէլամիոյ թաղին համար առժամեայ Թաղական Խորհուրդ մը կազմուած էր, Թուղկեանցներ Ճանաչելի համար ալ հետեւեալ ինն անդամներ առժամեայ Թաղական Խորհուրդ մը կազմուցին. Տեարք՝ Սիրքսան Թոփչեան, Կարապետ Մանուկեան, Կարապետ Պոսմանեան, Միհրան Սարգիսեան, Միքայէլ Շամամեան, Մինաս Մինասեան, Յովհաննէս Թէրզիմէղեան, Յովհաննէս Գոյանեան և Տիրան Խաչէրեան:

*** Սէլամիոյ Թաղ. Խորհուրդը իր մէջ երեք անդամ բաղկացեալ Հոգաբարձութիւն մը կազմեց Ս. Խաչի վարժարանայ մասին հսկողութիւն կատարելու պաշտօնով: Հոգաբարձութեան անդամներն են. Տեարք՝ Սիմոն Գրիգորեան, Սիմոն Զէրմէքեան և Մանուկ Տէր Յակոբեան:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՎԻՐԱՒՈՐՈՅԹ ՄԸ ՊԱՏԳԸ Ս.ԶԳԴ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ. — Եկեղեցական Ազգ. Հիւանդանոցին արտաքին սրահները խնդուած են բազում հիւանդներով, որոնք ապատարար նշդրակի մը կը կարօտին, և սակայն ցաւալիօրէն անոր տեղը չատ քիչ անգամ կը տեսնին, վիրաբուժական մը տիպոսին չափ լուրջ քննութիւն մը իսկ կը պահի: 30է աւելի հիւանդներ բժշկական գործողութեան չենթարկուած, ու տեսիկ խիստ վնասակար եղած է թէ՛ հատատատութեան, թէ՛ գաւառէն եկած հիւանդներուն (որոնք ամէն օր ալ կ'առնեն հիւանդանոցի մայր դուռը) և թէ անկողնոյն մէջ գտնուող հիւանդներուն, որոնք իրենց գաւառներուն կարօտը կը քաչեն: Հիւանդանոցը իր այս անվայել ու արգահատելի վիճակէն կը փրկուի երբ՝ երկրորդ վիրաբոյժ մը բերուի որդի վիրաբոյժին մօտ, որ հակառակ հիւանդներուն օրէ օր բազմանալուն՝ գործեալ ինդրոյ առարկայ չըներ յաչս Հոգաբարձութեան: Հոգաբարձութիւնը անդուշտ երկրորդ վիրաբոյժի մը խնդիրը նկատի կ'առնէ, և այսպէսով ամէն օր բժշկական գործողութիւնները անթերի կը կատարուին:

ՍԱՄՍՈՒՆԻՈՅ զարգացեալ երիտասարդները Սամսունի մէջ հատատած են Լաբան-ընթերցարան մը ուր կը գտնուին Հ. Յ. Դաշնակցութեան գրքերը, պատկերները, ինչպէս նաեւ Հայ թերթերը ամբողջութեամբ. նոյնպէս և թուրքերէն և յունարէն գանազան թերթեր: Այս երիտասարդներու նպատակն է ընթերցասիրութիւնը և ինքնագիտակցութիւնը տարածել Սամսունի Հայ ժողովրդեան մէջ:

ԲԱՐՈՒՑԻ ֆրանսական ծոռ վարժարանին տնօրէնութիւնը Պարիսաքարան գրած է մէկ քանի հայ ուսանողներ որոնք սակի առաջ Օրմանեանի կողմէ յանձնարարուած էին և հոն ձրիաբար կը դասաւանդուէին երկու տարիէ ի վեր: Ֆրանսական վարժարանի տնօրէնութիւնը գրով մը յայտնարարած է որ եթէ Տեղապահ Սրբազանը իր իսկ տասդարդութեամբ յանձնարարէ, պիտի ընդունուին դարձեալ՝ հակառակ պարագային ոչ:

ԴԱՎԻԹԻ ԵՒ ԿԱՎԳԱՏԻ խմբագիրները՝ Գր. Թորոսեան և Եր. Թօլայեան, երէկ Տեղապահ Սրբազանին ներկայացան անձամբ և խնդրագիր մը մատուցին Տաճատ Վ.ի կարգադրութիւնը պահանջելու համար: Այս պահանջումին աւ տուին Մուշեղ եպիս., Դաւանդ Դուրեան և Գրիգորիս Պալատեան Ծ. Վ.Տերը: Դուրեան Սրբազան խոստացաւ այսօրուան Խատն ժողովին մէջ յուզել Տաճատ Վ.ի կարգադրութեան խնդիրը, որպ. մասին իր վճռական որոշումը պիտի տայ Խատն ժողովին յետոյ գումարելիք Կրօնական ժողովը: Տեղապահ Սրբազանը յայտարարեց որ ամէնէն ազգաս միջոցները ձեռք պիտի առնուին, գոհացում տալու համար երկու խմբագիրներու իրաւացի պահանջումին: Բազմաթիւ եկեղեցականներ ալ այսօրուան ժողովին պիտի ներկայանան, որպէս զի անարժան մարդիկ ալ ևս չազարձուն կրօնական սքեմը:

ԳԱՆՃԱՆԱՑԱՒԱՆ. Ընկեր Պ. Կարապետ Բասմաճեան (Բանասէր խմբագրապետը) կը հաղորդէ մեզ թէ Դաշնակցութիւնը կը փափաքի երկրորդ գումարում մը ունենալ Պոլսոյ Լրագրողներուն հետ, յառաջիկայ չարթի առաւօտ, ժամ 3ին (Ը. Թ.) Սիրքէճիի կայարանին հանդիպակաց գարեջրատան վերնայարկը: Մասնաւոր հրաւիրագիր զրկուած չըլլալով, կը խնդրուի որ հայ մամուլի ներկայացուցիչներ ներկայ գտնուին: Իրազեկելու ազգ. թերթ երեւ. ներկայացուցիչ զրկիլու իրաւունք ունի:

ԱԼԱՋԻ ՕՐ խմբագրատունս այցելեց հայազգի Պ. Թէօաթ Պէրչ, որ երեսուն տարիէ ի վեր հրապարակագրութեամբ և ազգագրական գործերով կը զբաղի Լոնդոնի մէջ, ուր կը հրատարակէ թի Պրիթիշ Իմփայր Թրեյս ձբրեկ անուն ամսաթերթը: Պ. Թէօաթ Պէրչ, որ միեւնոյն ատեն խմբագիրն է այդ հանդէսին և հրատարակչի գործերուն մէջ, ընկեր Պոլսեցի է, Պէշիքթաշ ծնած: Թուրքերէնը արտատանմանի մէջ սորված է: Տաճարնդեղ տարիէ ի վեր Անգլիոյ և Ֆրանսայի մէջ հատատ հանած է իր «Էքսքլէր տ'էմբուրմ» և ազգագրական արուեստին վրայ մասնագիտական յօդուածներ կը հրատարակէ Էր Մօնս Իլլիւսթրեթի մէջ: Իր մեծագոյն հոչակին շնորհիւ նոխագոյն եղած է գրքի և մասնաւոր միջազգային ցուցահանդէսի ժիւրիին և անդամ Լոնտոնի լրագրողներու արքայական Կանանին: Պ. Թէօաթ Պէրչ, կարօտցած ըլլալով իր հարենիքը, մայրաքաղաքս եկած է երկարաձգ բացակայութենէ մը յետոյ: Շաբաթ մը միայն պիտի մնայ հոս և Լոնտոն պիտի դառնայ: Պ. Թէօաթ Պէրչ, որ արժանատ տեղ մը կը գրաւէ անդլիական ազգասէրներ մէջ, թէ՛ իր հրապարակագրութեամբ և թէ ազգագրական արուեստի մասին ունեցած մեծ հետաքրքրութիւնը՝ Հայ մըն է: Զերմագին շնորհաւորելի է Հայս մը ձեռք բերած այս փայլուն յաջողութիւնը:

ՏԻՐԵՆ ՄԱՔԲԻԱՔ ԿՈՆԱՆՆԵԱՆ, որ քանի տարիէ ի վեր նշանակելի դեր մը ունէր Հնչակեան կուսակցութեան մէջ, իր հոգին աւանդեց քանի մը օր առաջ: Համազգամով ու գաղափարով յեղափոխական, քանիցս ոստիկանական հալածանքներու ենթարկուած ու բանտարկուած է: Իր կրած տառապանքներուն հետեւանքով հիւանդացած էր Եղիպտոսի մէջ, ուր կը գտնուէր իր հիմ գտակներով: Հոգիս չարթէ մը ի վեր Պոլիս կը գտնուէր և ուրախութեան մէջ կը ցնծար Թուրքիոյ ազատագրութիւնն առթիւ: Բժիշկները՝ վերջին օրերու մէջ կրած յաղագներուն կը վերագրեն իր մահը:

ԱՐԱՆՁԱՒՈՐԵՐԻ Հայերը կազմած են Հայ Յառաջդիմական Միութիւն անուն ակումբ մը, հայ տարրին նիւթական և բարոյական զարգացման միջոցներու վրայ խորհելու համար: Թուրքիոյ հետ զործող բոլոր վաճառականները Սեպտ. Մեծ. Թիւնկ մը գումարելով որոշում տուած են Օսմ. Առեւտրական Սենեակ հաստատելու: Ցոյն և Հրեայ վաճառականները համաձայն չեն գտնուիր այդ բանին:

ԿԱՍՊԻՆԻՈՒ ՀԱՅ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.— Տիպրանակերտի հասած լուրի մը նայելով, տեղացի Հայերէն ոմանք իրենց կամաւոր մասը են Օսմ. Բանիի զօրքերուն մէջ և Իպրահիմ փաշայի վրայ զրկուելու են վերջերս:

ԲԱՅԱԶԵԹԻ ՍԱՐԱՆՑԱՆ նկատելով որ վերջին օրերու մէջ Հայերու նկատմամբ անմոռաստ զրոյցներ տարածուեցին չարամտօրէն, հարի դասած է իր Պարիսաքարութեան վերջերը, 1895ին, Բ. Դրան մատուցած միւսատակագիրը հրատարակութեան տալ, մտքերը լուսաբանելու համար, ի մասին Հայոց իրաւացի պահանջումներուն: Այդ յիշատակագիրը պատրաստուած է Բարկի պաշտօնական դիտարան Միւնիր փաշայի առաջարկութեան վրայ թէ կայսրը կը փափաքի դանալ Հայոց պահանջները: Իզմիրլեան Հայրիկ այդ պատմական յիշատակագրէն մէկմէկ օրինակ կը զրկէ թերթերուն:

ՆՈՐ ԹԱՏԵՐԹ.—Յարութիւն էֆ. Հազարապետեան Արամ անունով քաղաքական, գրական և երգիծաբանական շաբաթաթերթի մը տրամութիւնը ստացած է: Ի մասոյ հրատարակութեան պիտի ձեռնարկէ:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՆԵՐՈՒ ՀՐԱՒԷՐ

Կը հրատարակենք Կեդր. Վարչ.ի յառաջիկայ բարձրագոյն երկու կարգերու ուսանողները, վայր, հինգշաբթի, առաւաւտեան ժամը 11½ին ներկայ գտնուիլ վարժարանին ամֆիթատրոնին մէջ, վարժարանին վերաբերող կենտանի խնդիրներու մասին խորհրդակցելու համար:

«Կեդր.ի Սաներու Միութիւն»ին անունով
Ե. Հ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

ՀԱՍԿԱՑԱՑ

Դաստրդիի Հայ-Ակադեմիս Տնօրէնն ժողովիլ կոչէ տրուած լուսաստանութեան տեղեակ ըլլալու համար հրատարուած էր կարդալ Սո ռիանգակի մէջ հրատարակուած ձեր մասնաւոր գրութիւնը: Ներքնապէս (քանի որ դիս հրաւիրող Մարմինը զիս չէր կեցած) չնորհակալ ըլլալով այդ հրաւէրն համար, փութացի կարդալ այդ մասնաւոր գրութիւնը և... մթարտանուեցայ: Այդ գրութեան մէջ հանրային բարեխիղճական նպատակի մը չհանդիպեցայ: Ընթերցում, մարմնամարզ, պրօթթ, գնդամուղ, թատրոն, պարտանդէս, եւն., այսինքն անհատական զարգացում, մասնաւորական կամ մարմնական: Դէշ չէ, գալիքի ձեռնարկ մը կրնայ համարուիլ, և իրաւունք չունինք ո՛չ միջամտելու ձեր առաջադրութեանց և գործելու եղանակին, և ոչ ալ փափաք ունինք անոնցմով հետաքրքրուելու:

Բայց թէ ինչ ըսել ուզեր էիք Բիւզանդիոնի օգտատ. 27ի թիւին մէջ հրատարակութեան տրուած ձեր յայտարարութիւնով, ըստ որում բարեխիղճական հանգանակի համար կազմակերպուած թատերական ներկայացում մը ծանուցած էիք, և յետոյ ձեր Ակադեմին առաջադրած նպատակին գործածած էիք անոր հասոյթը, տարկա չհասկցանք: Այս մէկ:

Երկրորդ, հասարակութեան վրայ բան մը չըլլալ որոշած էք ելեր: Նոտ լաւ, բայց ինչո՞ւ տրեմն տուին, խանութէ խանութ, պարտէզ պարտէզ պատուցաք և տասնակ ծախեցիք: Մի՛ սա՛ պարէք, գիտեմ ձեր տարիք պատասխանը, այսինքն պիտի բէք որ «Մենք թատրոն, պարահանդէս, պրօթթ եւն. կը կազմակերպենք, տոմսակ կը ծախենք, ուզողը կը վճարէ, չա զողը չի վճարեր»: Ասոր ալ բսկիրք չունինք. միայն դիտել կուտանք թէ ձեր Ակադեմը չանգոգոծական ընկերակցութիւն մը եղած կ'ըլլայ ուրեմն (որուն անդամներուն մէջ կան հարուստ և բարեկեցիկ, կամ իբր այն կարծուած անձեր կամ անձերու զաւակներ), և ձեր ընկերակցութեան անդամները իրենց մարմնամարզի, պրօթթի, գնդամուղի(*), թերթ կարդալու համար հարկ եղած ծախքերը իրենց գրպանէն վճարած բանանեզիներով եթէ չկրնան զոյել, պիտի սարքուին հանրային հանդէսներ կազմակերպել և ատոնց-հասոյթով իրենց բացը զոյել: Աւելի պարզ խօսելով, փոխան թատերական կամ պրօթթական հանդէսի, ես գրամ պիտի տամ որպէս զի գուք ալ ձեր անձնական զարգացման և հաճոյքին յատկացուելիք գործիքներուն համար ձեր քսակէն վճարուած գրամը եթէ չքաւ իմ տուած գրամովս այդ ծախքը զոյէք, թէև իմ տուածիս փոխարէն գուք ալ ինձի թատրոն կը հրամցնէք: Ճաշակի և...արժանապատուութեան խնդիր: Ասոնք ինծի անվիճելի կենաց համարիլ, բայց երկրորդը...

Հիմա հասկցաք, շնորհակալ եմ: Հարկ չկայ նոր լուսաստանութիւններու, պարապ տեղը ծանրութիւն մի՛ առնէք: Եւ չէ՛ մի որ բան էք արդէն թէ ձեզի կը վերապահէք ըլլալիք հարցումներու հրատարակում կամ տատնձինն կէս առ կէս պատասխանելու իրաւունքը (փաստաբան ալ կայ մէջերնիդ): Այդ իրաւունքը լաւ կ'ըլլայ որ փոխանակ վերապահելու ըսողութիւն ձեզի պահեմ:

ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՍԱՍՃԵԱՆ

ՀՆՁԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Գ. ՀԲԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԺՈՂՈՎ

Կ. Պոլսոյ Հնչակեան մասնաճիւղի Գ. հրապարակային ժողովը տեղի պիտի ունենայ Մարբիդիլ Սարգ Ագամ Անեսոտի դրօսարանի մէջ յառաջիկայ հինգշաբթի Սեպ. 11ին երեկոյեան ժամը 2½ին (Ը. Թ.):

Հրատարակեալ են խօսելու՝

1. Ընկեր Մարտա Նիւթն է Քուէարկութեան Կ. Ցորմիլը:
2. Ընկեր Էպվեան. Նիւթն է Հնչակեանութեան դիրքը Թուրքիոյ ազատագրութեան մէջ.
3. Ընկեր Յ. Ճանկիլեան. Նիւթն է՝ Հայ Յեղափոխութեան շարժումներ:

Ուստի կը հրաւիրուին երկսեռ հասարակութիւնը ներկայ լինել և օգտուիլ սոյն ժողովէն:

Կ. Պոլսոյ Հնչակեան Մասնաճիւղ

* * *

Ա. Զ. Գ.

Տիրայր վրդ.ը ամբաստանողներէն կը խնդրենք չնորհ ընել՝ յառաջիկայ հինգշաբթի, սեպտ. 11 24, առաւօտեան ժամը 2-ին (Ը. Թ.), Մեծ-Նոր խան, վերի յարկը, թիւ 2 գրասենեակը, վերջնական ցուցմունքները տալու համար

Ի դիմաց Դատական Ցանցնախմբի
Ատենադպիր Ատենապետ
ՀՄԱՅԵԱԿ ԱՐՄԵԱՆՑ ՎԱՉԷ
9 Օգստ. 1908, Կ. Պոլիս

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆ

Ատամ Շահէն, նոխկին Կեդրոնականի աշակերտ, որ Լայզէիկի, Ենայի և Բարիզի համալսարաններուն մէջ մասնագիտական դասախօսութիւններու հետեւած է, կը փափաքի հոյ զաւրոցներու, ինչպէս և տուներու մէջ, ստանձնել հայերէնի, ֆրանսերէնի, գերմաներէնի, գրականութիւններու, քաղաքային անտեսագիտութեան և տարբ. դասեր: Դիմել խմբագրութեան:

(*) Ձեր Ակադեմին անդամներէն մէկը (հարուստ մը զաւակը) ձեր տասնչին Ընդհ. Ժողովին մէջ կատարուած հանդանակութեան անբաւականութենէն արբամբռնելով տուն կ'երթայ և հայրիկին կ'ըսէ. «Հայրիկ պիտասարդ մը բրա պիտի չկրցանք ժողովիլ մէջերնիս»:

ՀԱՅԿԱՆԿԱՆ

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՇԱՆՊԷՍԻ ՀԱՄԱՐ

Հրատարակում են երգարներ մասնակցելու երիկը վերադարձող գաղթականներին ի նպաստ արուեստիք քառաձայն համերգին (քոնսէրթ):

Երգեցիկ խումբը բաղկացած է լինելու 100-120 հոգուց, երգարարի տարիքը պէաք է լինի—, Օրիորդների ու Տիկիններէ՝ 12—35, մանչերէ՝ 13—17, հասակաւորներէ՝ 18—50:

Առաջին փորձը (ուր պէտք է արձ

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ ալ ինքզինքնին ամէն մրցումներուն մէջ գերազանցած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ուզած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և չքաղաքամատեան է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բազմաթիւ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Գօն Մարչէի դիմաց թիւ. 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի առաջ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Գալաթա) 1. Սուլթան Մահմուտ թիւ. 2։
) 2. Սուլթան Գալաթա, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար) Զարլը Գոյշ, թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կերը. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ. 343 և 343 կրկին, Սարդիս պէյ Ցիւղ Օղլուի առանը։ 16 50—4

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՑԱՑՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հավանիւն տակ ապասանող գաղթականներու գեղեղման ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետև ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգեւ չչափող ամսականները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ ամսականներու արժէքին հարիւրին եօթանասունհինգը պարգեւներու և ամորթիներու պիտի յատկացուի։ Ուստի այս վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպեմամբ ամսականերուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և արտադրէ 62,500 թիւ պարգեւ ու ամորթի պիտի շահին։ Ինչպէս կ'երևի տարեւ հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգեւը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստներ, պարգեւներ ալ կան։ Տոմակները դասնազան տարբերութիւններ ունին։ ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմակին գին նշանակուած է երկու օսմ. ոսկի, կէսին՝ մէկ օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ ամսականներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երեքական կարգի բաժնուած է։ Ցիշեալ կատարակաւոր տոմակները՝ մէջտեղէն 19 դրուշի հաշուով՝ կէս տոմակներուն գինը 72 դրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 36 դրուշ, իսկ մէկ ութերորդինը՝ 18 դրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիին և կոմուրջին գտնուող մասնաճիւղին մեծաքանակ ամսակ գնողներուն հետեւեալ զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի տոմակ գնողներուն՝ %ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին 1001 ոսկիի տոմակ գնողներուն %ին 8, 2001 ոսկիի տոմակ գնողներուն՝ %ին 9, 3001 ոսկիի տոմակ գնողներուն՝ %ին 10ը, և 10,001 ոսկիի տոմակ գնողներուն՝ %ին 12. ումիերորդ թիրաժը պիտի կատարուի 1324 հոկտ. 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութեան պաշտօնական մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և ելմական, հաշուակալութեանց Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքային վիճակահանութեան յայտագիրը

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	600000	600000	600000
1	200000	200000	200000
1	100000	100000	100000
2	40000	80000	80000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		2170000	2170000

Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	300000	300000	300000
1	100000	100000	100000
3	40000	120000	120000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		1710000	1710000

Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	300000	300000	300000
1	100000	100000	100000
3	40000	120000	120000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		1710000	1710000

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	300000	300000	300000
1	100000	100000	100000
3	40000	120000	120000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		1710000	1710000

Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	400000	400000	400000
1	100000	100000	100000
3	40000	120000	120000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		1710000	1710000

Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	400000	400000	400000
1	100000	100000	100000
3	40000	120000	120000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		1810000	1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	400000	400000	400000
1	100000	100000	100000
3	40000	120000	120000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		1810000	1810000

Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտեմբ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	400000	400000	400000
1	100000	100000	100000
3	40000	120000	120000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		1810000	1810000

Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմբերի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	400000	400000	400000
1	100000	100000	100000
3	40000	120000	120000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		1810000	1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	500000	500000	500000
1	200000	200000	200000
1	100000	100000	100000
2	40000	80000	80000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		2170000	2170000

ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	600000	600000	600000
1	200000	200000	200000
1	100000	100000	100000
2	40000	80000	80000
5	20000	100000	100000
15	10000	150000	150000
50	4000	200000	200000
275	400	110000	110000
3150	200	630000	630000
3500		2170000	2170000

ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փետրվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Հմտ.
1	1200000	1200000	1200000
1	500000	500000	500000
1	400000	400000	400000
1	300000	300000	300000
1	200000	200000	200000
10	100000	1000000	1000000
20	40000	800000	800000
65	20000	1300000	1300000
300	10000	3000000	3000000
750	4000	3000000	3000000
1250	800	1000000	1000000
21600	200	4320000	4320000
24000		17020000	17020000

ՀԱՍՈՑԹ

	Ոսկին 100էն
Իւրաքանչիւրը երկու օսմ. ոսկիի արժէքով շրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տոմակներուն փոխարժէքը	50,000,000
	50,000,000

ԾԱԽՔ

	Ոսկին 100էն
Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
Գաղթականներու ցանձնաժողովին պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
Վճխէ և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000

ՄՈՒԽԼԱՁՈՒՐԻ ՊԷՏՔ ՉԿԱՑ

ՈՐ ԿԸ ՓՏԵՑՆԷ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆԸ ԱՅԼ

ՎԱՐԷՔԻՆԱՅԻ

ՈՐ ՆՈՐ ԿԸ ՊԱՀԷ ՁԱՑՆ

Գիւս իտալացի նշանաւոր քիմիագէտ Հերիլ Ռամարլեցիի 75% խնայողութիւն!!! Մեծ դիւրութիւն, կատարեալ մաքրութիւն եւ ներմկութիւն,

ԱՆԹԵՐԻ ՀԱԿԱՆԵԼՈՒՄ

ԵՊԷՆ ՓՈՐՁԵԼԻՔ՝ ԴՈՒՐԷ ԱԼ, ՊՈՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԹԻՒՆ

Քանի մը մրցանակներ ստացած է զանազան ցուցահանդէսներէ, վկայագիրներ՝ զանազան կառաւարներէ, տեղեկագիր պարտուն քիմիագէտ Պ. Սինկրոսէ և կայս. բժշկական վարչարարի բրոֆէսէօր Տօքթ. Ճէլանանէ։

ԲՈԼՈՐ ՆԵՂՈՒԹԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԴՈՅՈՒՆԳԹԻՒՆ ԴԵՊ ԿԸ ԴԱՏՆՈՒԻ

Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ համար

ԲԱԲԱԵՈՆՆՈՒ, ՔՈԼԱՍԻ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պաղատ խան, թիւ 7, Կ. Պոլիս

ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՒՈՒԻՆ ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ 50—6

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԵՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—Բուռլի երկաթուղիի պարտատէրերուն վիճակահանութեան 232րդ թիրաժը պիտի կատարուի 1908 սեպտ. 18/1 հոկտ. ժամը 10ին, կէս օրէն առաջ, Հանր. Պարտքի կեդրոնատեղին, հրապարակաւ, ի ներկայութեան ելմական, Հանրօգուտ չինութեանց և Օսմ. Կայս. Պանքայի պատուիրակներուն։ 1

Կ. Պոլիս 6/19 սեպտ. 1908

* * *

Ա.ՁԳՈ.— Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Եկիրտիր (Գոնիա) գաւառակին մէջ Բէօրբիւօղլու և Գավալա լիճերուն ձկնորսութեան աւերքը, որուն պայմանագրի օգտագործման ամսուն վերջը կը լրանայ և երեք տարուան համար 92,000 դրուշի վարձու տրուած էր նախապէս, յտ. 1էն սկսեալ ամսուրդի դրուած է դարձեալ երեք տարուան համար։ Ամսուրդին պայմանագրի մինչև հոկտ. 15 (Հ. Ն.) երկարաձգուած ըլլալուն, Կ. Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ ուզողները եկիլ կը փափաքին տեղեկութիւններ ստանալ ամսուրդին վրայ, կրնան ներկայանալ Հանր. Պարտքի Ընդհանուր Տնօրէնութեան (Ղալեյոց Ըմբոկիներու հիւղ)։

* * *

Ա.ՁԳՈ.— 1881ի դեկտ. 8/20 թուականի կայս. հրամանագրին Ե. և ԺԴ. յօդուածներուն ու 1903 սեպտ. 1/14ի յատուկ հրամանագրին ԺԲ. յօդուածին արամադրութեանց համաձայն, Բուռլիի երկաթուղիի հետեւեալ թիւերը.— 432,371 432,372, 432,373, 432,374, 432,375, 482,757, 644,651, 661,003, 1,198,648, 1,198,649, որոնք 1878 հոկտ. 1ի 52րդ վիճակահանութեան մէջ պարգեւ չտանած և չեն ներկայացուած վճարուելու համար, 1908 հոկտ. 1ին ինչուան պիտի նկատուին։

Կ. Պոլիս 1 օգոստոս 1908 13—10

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԼ

Ազդ.— Շիրքէթի Խարիէի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Բանդրմայի տարիս գիշերային երթևեկութիւնները մեծապէս պիտի ուշանան, բազդատմամբ նախորդ տարիներու։ Լրագիրներու մէջ ըլլալիք հրատարակութիւնին պիտի երևայ թէ Վատիր բնակող ուղեւորներու փափաքին գոհացում պիտի արուի։ Պայրամի գիշերներն ալ պիտի չարունակուին այդ գիշերային երթևեկութիւնները։ Տոմակներուն գինը ցերեկուան սակագնին պէս պիտի ըլլայ։ 6—3

ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ԱՂՋԱՆՑ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գիշերօրեայ եւ ցերեկեայ, 12 տարուան կատարեալ ընթացքով, 3 տարի մանկապարտէզ (երկսեռ), Տարրական Դասընթացք (երկսեռ), Միջին Դասընթացք (միայն աղջկանց), Բարձրագոյն եւ Երկրորդական 5 տարուան ընթացքով (միայն աղջկանց)։

Բարձրագոյն դասընթացի և գաւառացի աղջիկներ ծնողաց առաջարկին վրայ, բացինք Սկիւտար-Իսմայիլի կեդրոնին մէջ մեր աղջկանց Բարձրագոյն-Երկրորդական վարժարանը, օդատուն, բարձրադիր ընդարձակ շէնքի մը մէջ, ուր ապագային և ընտանեկան ընտիր դաստիարակութիւն մը պիտի տրուի, ձեռնհաս և պարկեշտ հայ ուսուցչաց ղեկավարութեամբ։ Բաց ի կրօնական և բարոյական ուսուցումէ և մայրենի լեզուէ, իմանալի պիտի ուսանուին թուականներն, քերականներն և անգլերէն լեզուները. բարարարին նոր և մանկավարժական դրութեամբ, ինչպէս նաև ուսողական, բնագիտական և բնապատմական, աշխարհագրական և պատմական ճիւղերը, գեղարուեստական, ձեռարուեստի դասերը, ձայնական և գործնական երաժշտութիւնը՝ բազմացուած եղանակաւ։

Վարժարանը կը բացուի 1 սեպտ.ին և դասախօսութիւնները կը սկսին նոյն ամսոյ 8ին բշ. օր։

Կը հրաւիրուին դպրոց. ծնողք և պարտականք մինչև 8 սեպտ. դիմել արձանագրութեան համար Տնօրէնութեան, որ ամէն օր մինչև կէսօր կը գտնուի իր բնակարանը, Սկիւտար Իսմայիլ, Դայսէրլիօղլու փողոց թիւ. 13։ Պայմանք դիւրամատչելի։ Հինգ տարիներով դասարանները պիտի բացուին։ Զատական օրիորդներ մասնաւոր ճիւղերու կրնան հաճուիլ։ Հիմնադիր-Տնօրէն

10—3 ՊՈՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

PHŒNIX ASSURANCE LD. C°

"ՖԻՆԻՔՍ,,

ESTABLISHED 1782

ՀԻՄՆԱՒ, Ի ԼՈՆԴՈՆ 1782ԻՆ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ Ա.Նգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղան է

ՈՒԴԴԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ՎՆԱՍՈՒՑ

Ցարդ վճարուած է տասներկու քան 27000000 անգլիական ոսկի։

Ընդհանուր գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց

Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիթպիս խան, Պանք Օթոմանի մօտ,

Ղալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս

Ֆնտզլեան խան ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԼԵԱՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սեպտեմբեր 20 թուականներ Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Գալաթիա, Նոր Լոնդոն խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Բօօբէրթիվ վճառատան գիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ։
Պոլիս, Մ. Ի. Սաաոօք, Շէյխ իլ Իսլամ խան, Պահճէ Գարու թիւ. 10։
Պոլիս, Ասպտ պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պանչէ Գարու Իզմիր փողոց։
Գալատիա, Մ. Ա. Անկրիա, Մօտա ճամբէսի։
Գալատիա, Մ. Ա. Ակնէրիա, Գալաթիա Սարայ։
Գալատիա, Ակեքսանդր Անտոթասատիս չուկայի հրապարակ։
Գալատիա, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճամբէսի։
Պէշիկ-թաշ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէշիկ-թաշ ճամբէսի, թիւ. 137։
Գալատիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան։
Մեծ Կղզի, Բէսուլ Էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիաէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Սթէֆանօ, Բէյլէճեան Էֆ.։

17 Գործակալութիւնք օսմ. գիւղաւոր քաղաքաց մէջ։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ		ԴԱՐՁ
Գնաց. 223 Ուրուն Որ.		Կառ. 224 Խառն Իրկ.
Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	Ժ. Վ.
12 —	մկն. Էսկի-Շէհիր	ժմն. 3 —
12 42	» Կէօքճէ Քէսրք	մկն. 2 20
1 39	» Սապանճը Բունար	» 1 38
2 33	» Սլահանտ	» 12 42
3 14	» Զէքիրլէր	» 11 53
4 11	» Տէօյէր	» 11 05
4 40	» Իհսանիյէ	» 10 20
5 04	» Համամ	» 9 53
5 14	» Կապլիկէօլ համամ	» 9 44
5 41	ժմն. Աֆ. Գարա Հիսար	մկն. 9 13
6 01	մկն. Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն. 8 53
6 41	» Պէօյիւք Զօպանլար	» 8 20
7 36	» Զայ	» 7 33
8 21	» Իսհագլու	» 6 40
8 45	» Եասսիան	» 6 15
9 16	» Ագ Չէհիր	» 5 53
9 48	» Ազարի քէօյ	» 5 13
10 30	» Զավուշէր քէօյ	» 4 35
11 08	» Իլկին	» 4 03
11 55	» Գասրն-Խանը	» 3 09
12 50	» Սէրայ-Ինի	» 2 27
1 22	» Մէչտան	» 1 47
2 22	» Բունար-Պաշը	» 12 42
3 —	ժմն. Գոնիա	մկն. 12 —
Իրկ.		Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ		ԴԱՐՁ
Կառ. 122 Խառն Առ.		Կառ. 121 Խառն Իրկ.
Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	Ժ. Վ.
1 —	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմն. 11 —
1 44	» Ագ Բունար	մկն. 10 18
2 24	» Ալբիւ Քէօյ	» 9 46
3 4	» Պէյլիք Ախուր	» 8 58
4 9	» Սարիքէօյ	» 8 1
4 58	» Պիչէր	» 7 4
5 35	» Սասիէր	» 6 27
6 9	» Պէյլիք Քէօփրիւ	» 6 —
7 3	» Բօլաթլի	» 5 16
8 21	» Մալի Քէօյ	» 3 49
9 15	» Սէնեան Քէօյ	» 2 47
10 —	ժմն. Էնկիւրիւ	մկն. 2 —
Իրկ.		Առտ.

ՀԱՄԻՏԻՒ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ		ԴԱՐՁ
Կառ. 424 Խառն Իրկ.		Կառ. 421 Խառն Առ.
Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	Ժ. Վ.
7 15	մկն. Համիտիէ	ժմն. 5 03
7 33	ժմն. Ատա-Բազար	մկն. 4 45

ԱԼԱՇԵՀԻՐ - ՔԷՕՔԱՀԻՍ

ԵՐԹ	Կ. 322 Խառ. Առ.	324 Խառ. Իր.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Ալաշեհիր մկն.	2 35	12 45
Քէօթահիս ժմն.	2 55	1 05
ԴԱՐՁ	Կ. 321 Խառ. Առ.	323 Խառ. Իր.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քէօթահիս մկն.	2 —	12 05
Ալաշեհիր ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՑՍԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ				ԿԱՅԱՐԱՆ				ԴԱՐՁ
Թ. 44 Խառ.		Թ. 46 Խառ.				Թ. 41 Խառ.	Թ. 43 Խառ.	
Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.			Ժ.	Վ.	Ժ. Վ.
առ. 12	32	իր. 7	45	մկն.	Քարաքէօյ Կամաւրլ	ժմն.	4 44	առ. 11 55 իր.
12	52		8 05	ժմն.	Հայատար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1	22		8 15	մկն.	» »	ժմն.	4 12	10 54
2	37		9 29	ժմն.	Բէնթիք	մկն.	2 58	9 50
2	45		9 40	մկն.	»	ժմն.	2 44	9 39
3	06		10 01	»	Թաշլը	մկն.	2 24	9 17
3	28		10 24	»	Կէյզղէ	»	2 02	8 55
3	05		10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4	—		10 58	»	Թավշանճիլ	»	1 19	8 16
4	16		11 17	»	Հէրէքէ	»	1 08	8 06
4	37		11 39	»	Եարբմա	»	12 41	7 42
4	49		11 51	»	Թիւթիւն Զիգիւլիք	»	12 29	7 30
4	59		12 02	»	Տէրինճէ	»	12 18	7 21
5	13		12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5	38			մկն.	»	ժմն.		6 41
6	11			»	Պէյիւք Տէրպէնտ	մկն.		6 10
6	39			»	Սապանճա	»		5 41
7	03			»	Համիտիէ	»		5 25
7	44			»	Կէյվէ	»		4 32
8	04			»	Ակ Հիսար	»		4 10
8	33			»	Մէքէճէ	»		3 45
8	57			»	Լէվիք	»		3 13
9	32			»	Վէզիր խան	»		2 38
10	12			ժմն.	Գիւէնիկ	մկն.		2 02
10	24			մկն.	»	ժմն.		1 50
11	32			»	Քարաքէօյ	մկն.		1 —
12	13			»	Գօզնիւք	»		12 24
12	59			»	Իսն Լօնիւ	»		11 48
1	29			»	Զուքուր Հիսար	»		11 16
իր.	2	07		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»		10 40 առ.

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՑՑ ՏՈՒԱԻ ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մը կը տրոց եւ տարաբազմութեան համար։

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

50—25

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱՆԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Սեպտ. 22ին, Ֆրիժի, Մաթիլիայէն
Սեպտ. 22ին, Իմիրեդի, Սեւ Ծովէն
Սեպտ. 29ին, Ժոնի, Մաթիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 23ին, Իմիրեդի, Մուտանիա եւ Մաթիլիա։
Սեպտ. 23ին, Ֆրիժի, Սամսուն և Տրապիզոն

Ա. կարգ Բարեղի համար 200 ֆր.
» » Մաթիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարեղի » 150 »
» » Մաթիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լատակիի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիլբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալ Պէյրիսն Թոփխանէ, քարափին վրայ։

15 50—5 Թ. ԲԷՐՊՈՒԼ

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող օգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեղի	Նայդօգբիս
Մինիս	Եմէյսիս
Բաֆսիս	Պուլգարիս
Թէյպիր	Մօնրիս
Նարտօն	Ֆայէլի
Նավարին	Ֆարու
	Թիպս

Առաջին դասերի յարդարանքը լաւ հարմարաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականաւորեալ թեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեղերու ունին։

Երկրորդ կարգի յարդարանքն ալ բաւական գոհացուցիչ թիւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղերուն չունին։ ագենտ

Կ. Գալաթ Լիվրբուլ ընկերի գլխ է 15
» » Բ. » » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութիւնց կամ ղրկելիոյ ապրանք առնելու համար իրենց կրնականները առ չուշանան ժամանակին ձեւ ժամ առով։

Ամբիկալի եւ Սերբական նաւահանգիստները ասնելու համար ապրանքներ ի նշանակեսին։

Դիմել առ Ա. Ղ. ՈՒՌԲՈՒԼ եւ Ընկ. Գործակալք

Ուէթալ խան Գանիչ գարու, Գալաթա

ՅԻՆՍՄ ԵՕՍ ԸՆԿ.

50—1 31 ՀԷՄ Սարիպ. Լիվրբուլ,

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւե